

Opinie o Lechu Wałęsie, jego przeszłości i historycznej roli

Przedruk i rozpowszechnianie
tej publikacji **w całości** dozwolone
wyłącznie za zgodą CBOS.
Wykorzystanie **fragmentów**
oraz danych empirycznych
wymaga podania źródła

Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku 14 stycznia 2016 roku

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Świętojerska 5/7, 00-236 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

- ▶ Wiarygodność materiałów znalezionych w domu Czesława Kiszczaka i mających świadczyć o współpracy Lecha Wałęsy z SB oceniana jest niejednoznacznie. Duża część opinii publicznej (40%) jest zdezorientowana i nie wie, co sądzić o ich wiarygodności. Za prawdziwe uznaje je co trzeci badany (34%). W autentyczność materiałów, które zdają się obciążać Lecha Wałęsę, nie wierzy co czwarty ankietowany (26%).
- ▶ Mimo wątpliwości związanych z wiarygodnością materiałów dotyczących Lecha Wałęsy, znalezienie tych dokumentów przekonało – jak się wydaje – część opinii publicznej o zasadności zarzutów wysuwanych już wcześniej wobec przywódcy pierwszej „Solidarności”. Od roku 2008 znacząco (z 28% do 46%) wzrósł odsetek osób twierdzących, że był on w jakimś momencie agentem SB. Z 9% do 23% zwiększył się odsetek badanych, którzy uważają, że Lech Wałęsa jako świadomy i długotrwały współpracownik bezpieki działał na szkodę swoich przyjaciół i kolegów.
- ▶ Polacy oceniają Lecha Wałęsę przez pryzmat całej jego działalności i wkładu w historię Polski. Prawie połowa badanych (49%) zgadza się ze stwierdzeniem, że nawet jeśli Lech Wałęsa zgodził się kiedyś współpracować z SB, to cała jego późniejsza działalność i zasługi dla Polski niejako unieważniają ten epizod w jego życiu. Dwie trzecie badanych (66%) uważa, że – ogólnie rzecz biorąc – Lech Wałęsa odegrał pozytywną rolę w historii Polski. Pozytywnie oceniana jest przede wszystkim rola, jaką Lech Wałęsa odegrał jako przywódca pierwszej „Solidarności” (78% aprobaty).

W ostatnich tygodniach Instytut Pamięci Narodowej udostępnił historykom i dziennikarzom dokumenty pochodzące z tak zwanej szafy Kiszczaka i do debaty publicznej powróciła kwestia współpracy Lecha Wałęsy z SB. Pozyskane przez IPN materiały mają dowodzić, że Lech Wałęsa był w latach 1970–76 tajnym współpracownikiem SB o pseudonimie „Bolek”. Tym samym mają one stanowić potwierdzenie informacji zawartych m.in. w opublikowanej w 2008 roku książce Sławomira Cenckiewicza i Piotra Gontarczyka *SB a Lech Wałęsa. Przyczynek do biografii*. Udostępnienie tych materiałów i towarzysząca temu dyskusja, obejmująca nie tylko biografię Lecha Wałęsy, ale także ocenę polskiego modelu przemian ustrojowych, stała się kolejnym polem konfliktu politycznego. W obronie Lecha Wałęsy jako legendy „Solidarności” i symbolu polskiej transformacji demonstrowano pod sztandarami KOD.

OPINIE O UDOSTĘPNIENIU PRZEZ IPN MATERIAŁÓW OBCIĄŻAJĄCYCH LECHA WAŁĘSĘ

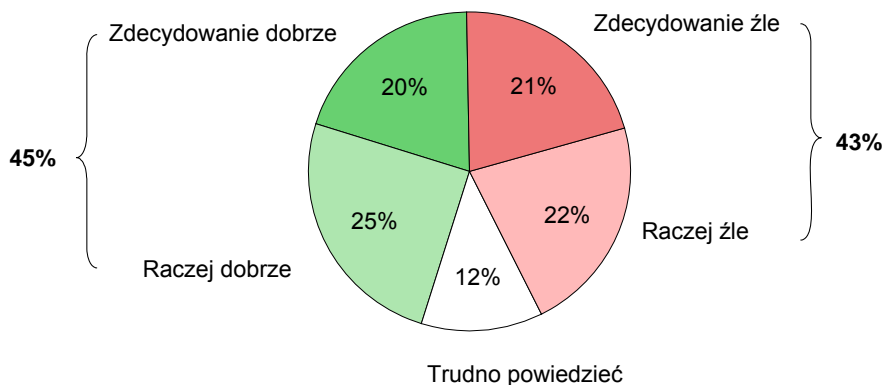
Kontrowersje wzbudziło samo udostępnienie przez IPN materiałów obciążających Lecha Wałęsę. Wątpliwości co do słuszności tego kroku wyrażał m.in. Rzecznik Praw Obywatelskich Adam Bodnar, który, powołując się m.in. na orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego, wskazywał na *istnienie konfliktu dwóch wartości konstytucyjnych: autonomii informacyjnej i prywatności oraz wolności badań naukowych (wolności wypowiedzi)*. Jego zdaniem, Prezes IPN powinien decydować, *jak w konkretnym przypadku rozwiązać kolizję tych dóbr konstytucyjnych. W ocenie Trybunału wskazane jest przy tym, aby osoby, których dotyczą dokumenty archiwalne, miały zagwarantowane warunki wcześniejszego zrealizowania swoich praw do autonomii informacyjnej*.

Opinie o zasadności udostępniania przez IPN dokumentów sugerujących, że Lech Wałęsa był agentem SB, są podzielone¹. Niemal tyle samo osób uważa, że decyzja o udostępnieniu tych dokumentów była słuszna (ogółem 45%), ile ocenia ją krytycznie (43%).

---

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (310) przeprowadzono metodą wywiadów bezpośrednich (face-to-face) wspomaganą komputerowo (CAPI) w dniach 2–9 marca 2016 roku na liczącej 1034 osoby reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

RYS. 1. IPN UDOSTĘPNIŁ MATERIAŁY POCHODZĄCE Z TZW. SZAFY KISZCZAKA, SUGERUJĄCE, ŻE LECH WAŁĘSA BYŁ NA POCZĄTKU LAT SIEDEMDZIESIĄTYCH AGENTEM SB O PSEUDONIMIE „BOLEK”. CZY, PANA(I) ZDANIEM, IPN DOBRZE CZY ŹLE ZROBIŁ UDOSTĘPNIAJĄC HISTORYKOM I DZIENNIKARZOM TE DOKUMENTY?

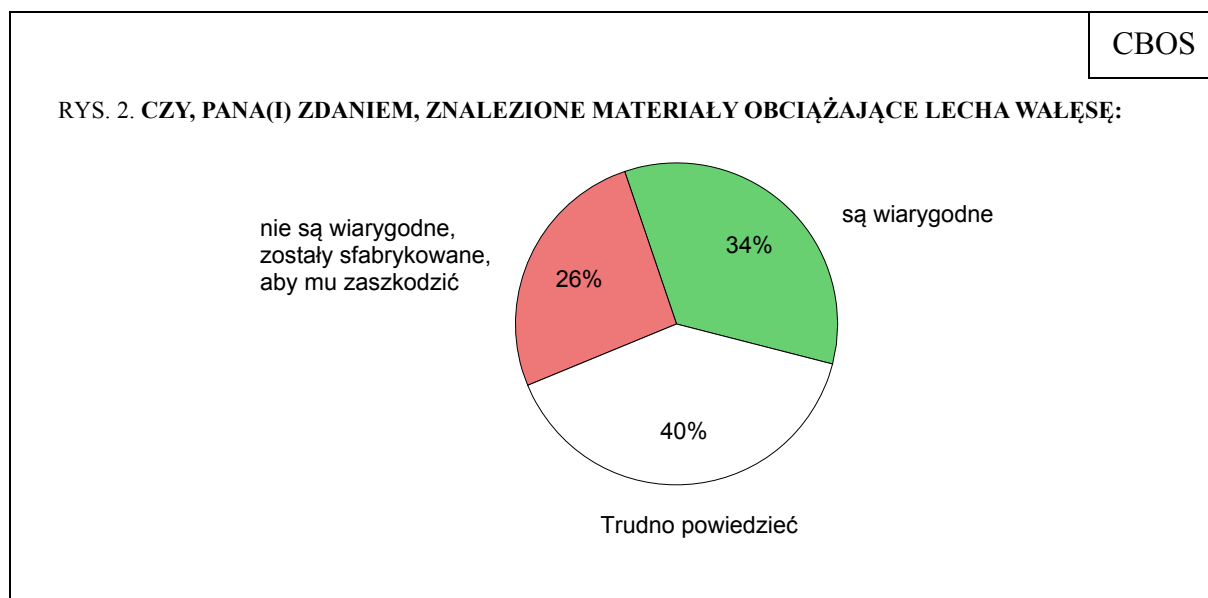
Opinie w tej kwestii silnie różnicuje orientacja polityczna. Decyzję IPN dobrze oceniają przede wszystkim osoby identyfikujące się z prawicą (65%). Krytycznie wypowiada się natomiast większość badanych deklarujących lewicowe (61%) lub centrowe (56%) poglądy polityczne. Zróżnicowanie opinii na ten temat w zależności od orientacji politycznej znajduje odzwierciedlenie w różnicach poglądów elektoratów. Pozytywnie decyzję IPN oceniają zdeklarowani wyborcy PiS oraz Kukiz'15. Za niesłuszną uznają ją zwolennicy Nowoczesnej oraz PO.

Tabela 1

Potencjalne elektoraty	Czy, Pana(i) zdaniem, IPN dobrze czy źle zrobił udostępniając historykom i dziennikarzom te dokumenty?		
	Dobrze	Źle	Trudno powiedzieć
	w procentach		
PiS (wraz z SP i PR)	71	18	11
Kukiz'15	61	38	1
Nowoczesna Ryszarda Petru	24	72	4
PO	20	72	8

LECH WAŁĘSA AGENTEM SB?

Wiarygodność materiałów obciążających Lecha Wałęsę oceniana jest niejednoznacznie. Duża część opinii publicznej (40%) jest zdezorientowana i nie wie, co sądzić o ich wiarygodności. Za prawdziwe uznaje je co trzeci badany (34%). W autentyczność tych materiałów nie wierzy co czwarty ankietowany (26%).

Opinie w tej kwestii determinuje przede wszystkim orientacja polityczna. Dokumenty mające świadczyć o współpracy Lecha Wałęsy z SB za wiarygodne uznaje ponad połowa respondentów identyfikujących się z prawicą (51%). Osoby określające swoją orientację polityczną jako lewicową lub centrową są mniej jednoznaczne w opiniach, nieco częściej jednak skłonne są kwestionować prawdziwość materiałów obciążających Lecha Wałęsę, niż wierzyć w ich autentyczność.

W elektoratach partyjnych, o wiarygodności dokumentów przemawiających za współpracą Lecha Wałęsy z SB przekonani są przede wszystkim wyborcy PiS, a także duża część osób popierających ruch Kukiz'15. Wśród zwolenników PO, a także wśród sympatyków Nowoczesnej przeważa opinia, że znalezione przez IPN materiały zostały sfabrykowane, aby zaszkodzić Lechowi Wałęsie.

Tabela 2

Potencjalne elektoraty	Czy, Pana(i) zdaniem, znalezione materiały obciążające Lecha Wałęsę:		
	są wiarygodne	nie są wiarygodne, zostały sfabrykowane, aby mu zaszkodzić	Trudno powiedzieć
	w procentach		
PiS (wraz z SP i PR)	59	7	34
Kukiz'15	44	15	41
Nowoczesna Ryszarda Petru	20	49	31
PO	8	55	37

Opinie na temat wiarygodności materiałów obciążających Lecha Wałęsę są ściśle skorelowane ze stosunkiem do ich upublicznienia przez IPN (r Pearsona = 0,53). Osoby przekonane o ich wiarygodności z reguły za słuszną uznają decyzję IPN o ich udostępnieniu historykom i dziennikarzom – i odwrotnie: wątpiący w ich prawdziwość krytycznie oceniają działania IPN w tej sprawie.

Tabela 3

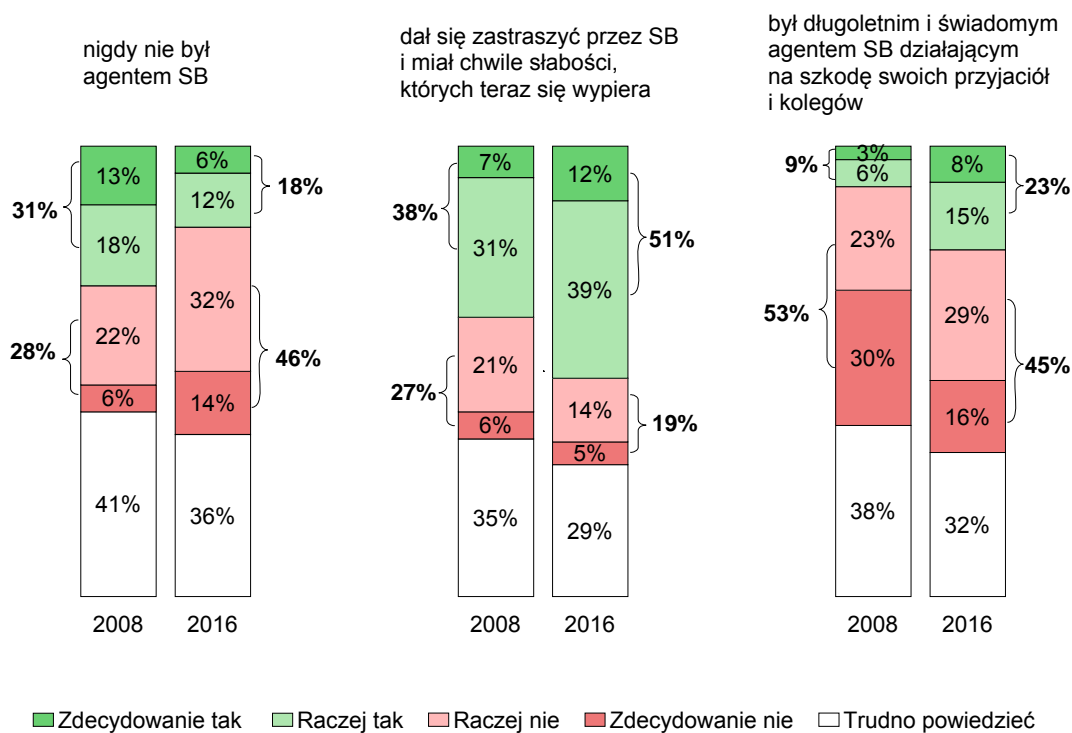
Czy, Pana(i) zdaniem, znalezione materiały obciążające Lecha Wałęsę:	Czy, Pana(i) zdaniem, IPN dobrze czy źle zrobił udostępniając historykom i dziennikarzom te dokumenty?		
	Dobrze	Źle	Trudno powiedzieć
	w procentach		
są wiarygodne	79	18	3
nie są wiarygodne, zostały sfabrykowane, aby mu zaszkodzić	13	81	6
Trudno powiedzieć	38	40	22

Mimo wątpliwości dotyczących wiarygodności materiałów mających obciążać Lecha Wałęsę, ujawnienie tych dokumentów przekonało – jak się wydaje – część opinii publicznej o zasadności zarzutów wysuwanych już wcześniej wobec przywódcy pierwszej „Solidarności”.

Od roku 2008 znacząco (z 28%, do 46%) wzrósł odsetek osób twierdzących, że był on w przeszłości agentem SB. Ponadto, o ile osiem lat temu tylko niespełna co dziesiąty badany (9%) uważał, że Lech Wałęsa jako świadomy i długotrwały współpracownik bezpieczeństwa działał na szkodę swoich przyjaciół i kolegów, o tyle obecnie tego zdania jest prawie co czwarty ankietowany (23%). W 2008 roku ogółem blisko dwie piąte ankietowanych (38%) skłonnych było sądzić, że Lech Wałęsa miał chwile słabości i dał się zastraszyć SB. Obecnie ze stwierdzeniem tym zgadza się ponad połowa (51%). Warto jednak zauważyć, że choć obecnie poglądy na przeszłość Lecha Wałęsy są bardziej skryształizowane niż w 2008 roku, to nadal wiele osób pozostawia kwestię ewentualnej współpracy Lecha Wałęsy z SB otwartą, nie zajmując jednoznacznego stanowiska.

RYS. 3. Z KTÓRYMI Z PONIŻSZYCH STWIERDZEŃ PAN(I) SIĘ ZGADZA, A Z KTÓRYMI NIE ZGADZA? CZY UWAŻA PAN(I), ŻE LECH WAŁĘSA:

Dane z 2008 roku zob. komunikat CBOS „Polacy o Lechu Wałęsie i jego przeszłości”, lipiec 2008 (oprac. R. Boguszewski)

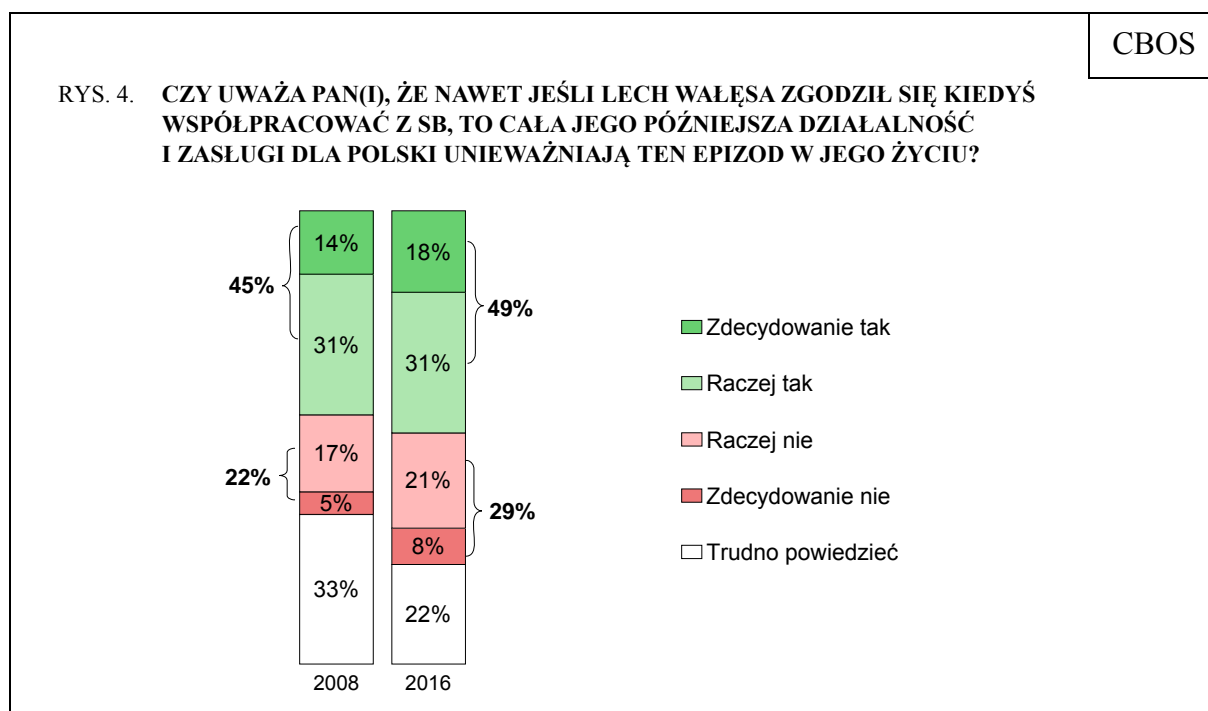
O ile kwestia samego faktu podjęcia przez Lecha Wałęsę współpracy z SB budzi stosunkowo mniej kontrowersji wśród zwolenników różnych opcji politycznych, o tyle więcej rozbieżności wywołuje ocena jakości tej współpracy. Zarówno wśród osób deklarujących prawicowe poglądy polityczne, jak i wśród badanych identyfikujących się z lewicą przeważa przekonanie, że Lech Wałęsa miał chwile słabości, których teraz się wypiera i w jakimś momencie był agentem SB. Zwolennicy lewicy (a także badani określający swoje poglądy polityczne jako centrowe) w większości nie wierzą w to, że legendarny przywódca „Solidarności” był długoletnim i świadomym współpracownikiem SB, który działał na szkodę swoich przyjaciół i kolegów, natomiast osoby identyfikujące się z prawicą niemal równie często uznają te zarzuty za wiarygodne (36%) co za niewiarygodne (39%). W elektoratach partyjnych stosunkowo najbardziej krytyczni wobec Lecha Wałęsy są wyborcy PiS, wśród których prawie połowa jest przekonania, że jego współpraca z SB miała charakter świadomy i długotrwały oraz wyrządziła szkody ludziom z jego otoczenia.

Tabela 4

Potencjalne elektoraty	Czy uważa Pan(i), że Lech Wałęsa był długoletnim i świadomym agentem SB działającym na szkodę swoich przyjaciół i kolegów?		
	Tak	Nie	Trudno powiedzieć
	w procentach		
PiS (wraz z SP i PR)	47	28	25
Kukiz'15	21	50	29
PO	7	68	25
Nowoczesna Ryszarda Petru	7	78	14

OCENA ROLI LECHA WAŁĘSY W HISTORII

Polacy oceniają Lecha Wałęsę przez pryzmat całej jego działalności i wkładu w historię Polski. Współpraca z SB (w odczuciu przeważającej części badanych mająca charakter wymuszonej okolicznościami i postrzegana raczej jako niewiele znaczący epizod w jego życiu niż w pełni świadomy akt i działanie na szkodę znajomych i kolegów) ma relatywnie małe znaczenie na tle całego dorobku Lecha Wałęsy. Prawie połowa (49%) zgadza się ze stwierdzeniem, nie nawet jeśli Lech Wałęsa zgodził się kiedyś współpracować z SB, to cała jego późniejsza działalność i zasługi dla Polski niejako unieważniają ten epizod w jego życiu. Przeciwnego zdania jest jednak 29% ankietowanych. Od roku 2008 przybyło zarówno tych, którzy umniejszają znaczenie ewentualnej współpracy Lecha Wałęsy z SB na tle jego późniejszych dokonań, jak i tych, którzy postrzegają ją jako istotne obciążenie.

Dane z 2008 roku zob. komunikat CBOS „Polacy o Lechu Wałęsie i jego przeszłości”, lipiec 2008 (oprac. R. Boguszewski)

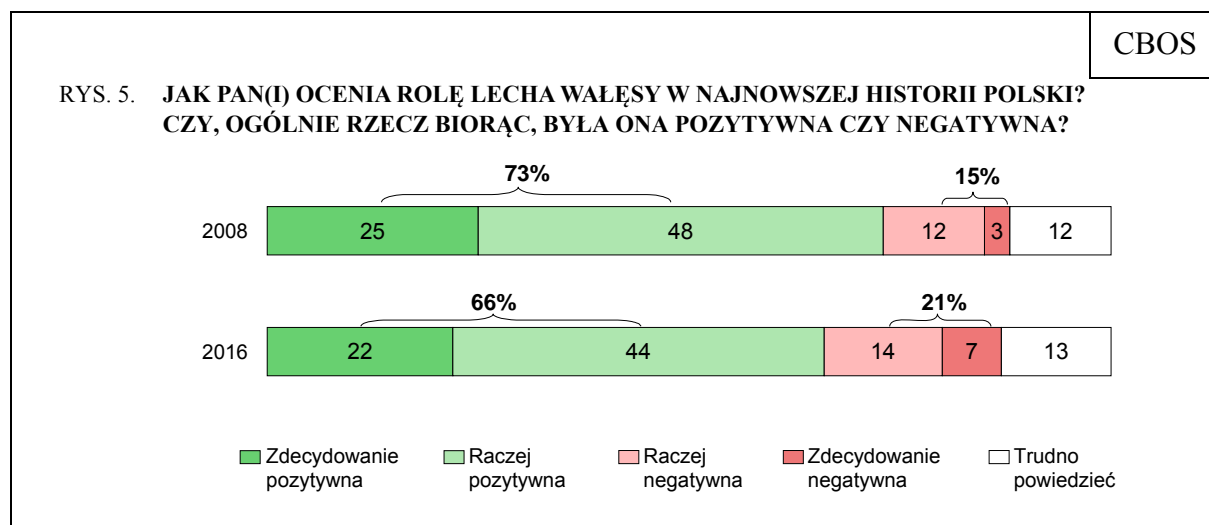
Przekonanie, że swoimi późniejszymi zasługami Lech Wałęsa odkupił ewentualne „błędy młodości”, przeważa nie tylko wśród osób deklarujących lewicowe lub centrowe poglądy polityczne, ale także wśród badanych o orientacji prawicowej (zgadza się z nim 49% spośród nich). Najsurowsi, ale wcale nie jednoznaczni w ocenach, są wyborcy PiS – niemal równie często przekonani, że swoją działalnością Lech Wałęsa zmasał ewentualne wcześniejsze winy, co polemizujący z tym stwierdzeniem.

Tabela 5

Potencjalne elektoraty	Czy uważa Pan(i), że nawet jeśli Lech Wałęsa zgodził się kiedyś współpracować z SB, to cała jego późniejsza działalność i zasługi dla Polski unieważniają ten epizod w jego życiu?		
	Tak	Nie	Trudno powiedzieć
	w procentach		
PiS (wraz z SP i PR)	42	40	18
Kukiz'15	52	36	12
PO	62	24	14
Nowoczesna Ryszarda Petru	76	20	4

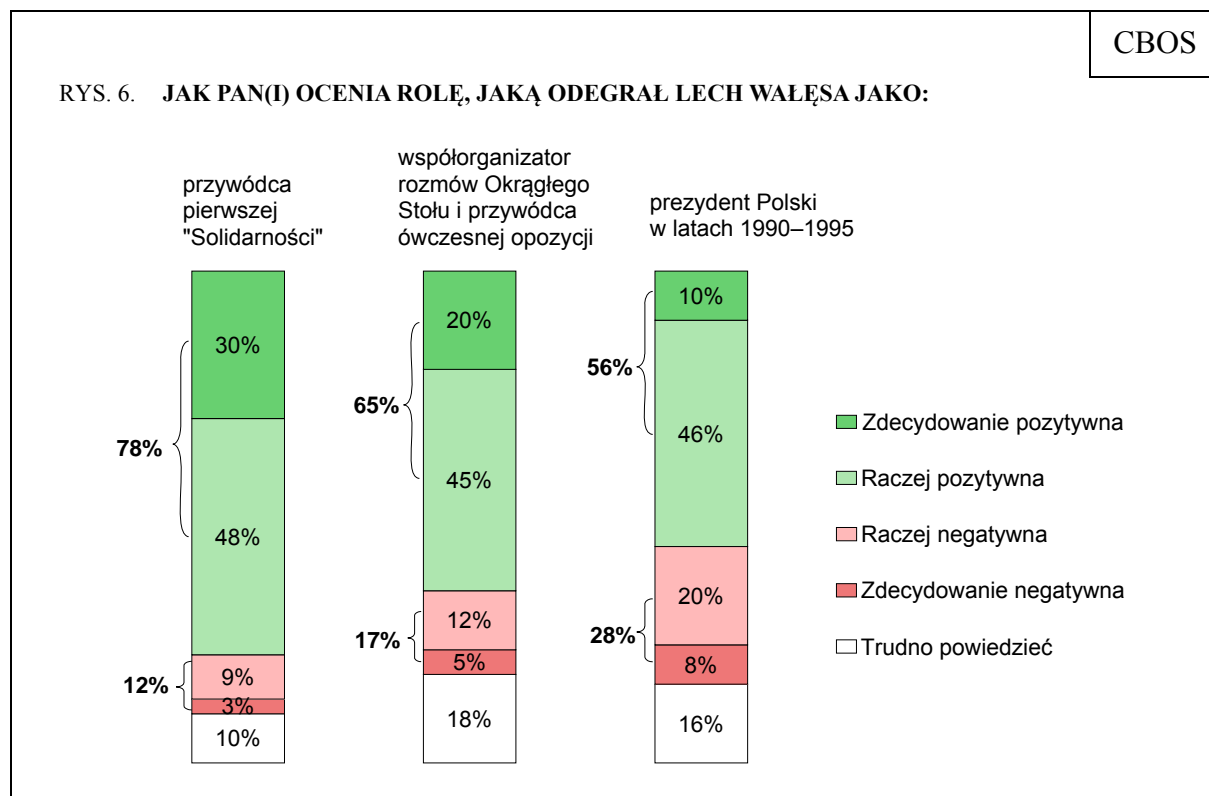
Mimo że zarzuty dotyczące współpracy Lecha Wałęsy z SB wyraźnie zyskały obecnie na wiarygodności, mają one jednak jedynie ograniczony wpływ na postrzeganie jego roli w historii Polski.

W stosunku do roku 2008 przybyło wprawdzie krytycznych ocen Lecha Wałęsy, jednak jego historyczne zasługi są nadal doceniane przez większość polskiego społeczeństwa. Dwie trzecie badanych (66%) uważa, że – ogólnie rzecz biorąc – Lech Wałęsa odegrał pozytywną rolę w historii Polski. Przeciwnego zdania jest niewiele więcej niż co piąty ankietowany (21%).

Dane z 2008 roku zob. komunikat CBOS „Polacy o Lechu Wałęsie i jego przeszłości”, lipiec 2008 (oprac. R. Boguszewski)

Pozytywnie oceniana jest przede wszystkim rola, jaką Lech Wałęsa odegrał jako przywódca pierwszej „Solidarności” (78% głosów aprobaty). Prawie dwie trzecie badanych (65%) uważa, że Lech Wałęsa dobrze przysłużył się Polsce jako współorganizator rozmów Okrągłego Stołu i przywódca ówczesnej opozycji. Stosunkowo mniej osób pozytywnie wypowiada się o prezydenturze Lecha Wałęsy, choć także w tym przypadku przeważają oceny pozytywne (56%). Z perspektywy czasu oceny Lecha Wałęsy jako prezydenta Polski są lepsze niż uzyskiwane przez niego przez większą część sprawowania tego urzędu.

Oceny historycznej roli Lecha Wałęsy zależą w pewnej mierze od orientacji politycznej. Jego działalność lepiej oceniają badani określający swoje poglądy jako lewicowe lub centrowe niż zwolennicy prawicy, także wśród nich przeważa jednak przekonanie, że Lech Wałęsa pozytywnie zapisał się w historii Polski – przede wszystkim jako przywódca pierwszej „Solidarności”, potem jako współorganizator rozmów Okrągłego Stołu, w mniejszym zaś stopniu jako prezydent Polski.

W elektoratach partyjnych najbardziej krytyczni wobec dorobku Lecha Wałęsy pozostają wyborcy PiS, jednak także wśród nich przeważają pozytywne oceny jego historycznych dokonań. Większość spośród nich (66%) dobrze ocenia rolę, jaką odegrał jako przywódca pierwszej „Solidarności”, ponad połowa (51%) dostrzega jego zasługi jako

współorganizatora rozmów Okrągłego Stołu i lidera opozycji demokratycznej w Polsce. Podzielone są opinie wyborców PiS o Lechu Wałęsie jako prezydencie: 46% ocenia go z dzisiejszej perspektywy dobrze, 45% – źle.

Tabela 6

Potencjalne elektoraty	Jak Pan(i) ocenia rolę Lecha Wałęsy w najnowszej historii Polski? Czy, ogólnie rzecz biorąc, była ona pozytywna czy negatywna?		
	Pozytywna	Negatywna	Trudno powiedzieć
	w procentach		
PiS (wraz z SP i PR)	51	40	9
Kukiz'15	61	23	16
PO	89	7	4
Nowoczesna Ryszarda Petru	95	2	3

Poza orientacją polityczną i partyjną, postrzeganie historycznej roli Lecha Wałęsy różnicuje przede wszystkim wykształcenie. Im wyższy poziom wykształcenia, tym częstsze pozytywne oceny całego dorobku Lecha Wałęsy i tym częstsze uznanie dla jego zasług jako lidera „Solidarności” i współorganizatora rozmów Okrągłego Stołu. W przypadku ocen Lecha Wałęsy jako prezydenta, największe znaczenie ma wiek oraz płeć. Mężczyźni, a przede wszystkim osoby od 55 roku życia należą do najbardziej krytycznych recenzentów działalności Lecha Wałęsy jako prezydenta RP, jednak także i wśród nich dominują oceny pozytywne.

Analizy statystyczne pokazują, że o całościowej ocenie roli Lecha Wałęsy w historii Polski przesądza przede wszystkim to, co zrobił jako przywódca pierwszej „Solidarności” oraz współorganizator rozmów Okrągłego Stołu i lider ówczesnej opozycji. Nieco mniej liczy się jego działalność jako prezydenta Polski. Pozytywną ocenę historycznej roli Lecha Wałęsy podważa przeświadczenie, że był on długoletnim i świadomym agentem SB działającym na szkodę swoich przyjaciół i kolegów (czemu jednak daje wiarę mniej niż co czwarty Polak). W mniejszym stopniu całościowa ocena Lecha Wałęsy związana jest z opinią, czy był on kiedykolwiek agentem SB, czy też nie. Bez znaczenia dla jego oceny jest natomiast pogląd, czy dał się zastraszyć i miał chwile słabości, których się wstydzi, czy też nie.

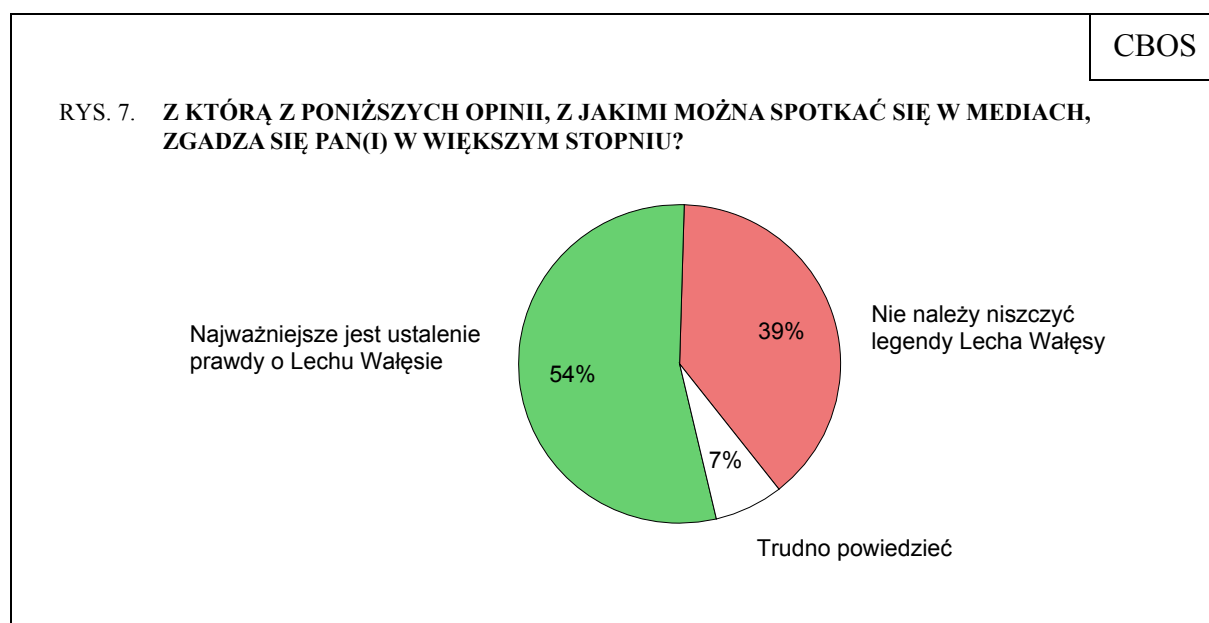
Tabela7

Związek między pozytywną oceną roli Lecha Wałęsy w historii Polski a opiniami o jego działalności w różnych okresach	Korelacja r Pearsona
Pozytywna ocena Lecha Wałęsy jako przywódcy pierwszej „Solidarności”	0,70
Pozytywna ocena Lecha Wałęsy jako współorganizatora rozmów Okrągłego Stołu i przywódcy ówczesnej opozycji	0,67
Przekonanie, że Lech Wałęsa był długoletnim i świadomym agentem SB działającym na szkodę swoich przyjaciół i kolegów	-0,55
Pozytywna ocena Lecha Wałęsy jako Prezydenta Polski	0,53
Przekonanie, że Lech Wałęsa nie był agentem SB	0,32
Przekonanie, że Lech Wałęsa dał się zastraszyć przez SB i miał chwile słabości, których teraz się wypiera	-0,04

Na szaro zaznaczono korelację nieistotną statystycznie

LECH WAŁĘSA – CZŁOWIEK CZY LEGENDA?

W dyskusji dotyczącej Lecha Wałęsy, jego przeszłości i dziejowej roli zarysowały się – najogólniej rzecz biorąc – dwa sposoby myślenia. Zgodnie z pierwszym z ich nie powinno się niszczyć legendy Lecha Wałęsy, bowiem szkodzi to Polsce i wizerunkowi naszego kraju w świecie. Zgodnie z drugim najważniejsze jest ustalenie prawdy, nawet jeśli okaże się ona trudna do przyjęcia i będzie wymagała rewizji dotychczasowych przekonań. W społeczeństwie to drugie podejście ma więcej zwolenników (54%), jednak grupa osób, dla których ważniejsze jest podtrzymanie legendy Lecha Wałęsy jako symbolu walki i zwycięstwa nad komunizmem, jest także duża (39%).

Stosunek do tej kwestii silnie różnicują poglądy polityczne i preferencje partyjne badanych. Zwolennicy lewicy i identyfikujący się z prawicą zajmują w tej kwestii dokładnie przeciwstawne stanowiska. Większość badanych deklarujących lewicowe poglądy polityczne (65%) uważa, że nie należy niszczyć legendy Lecha Wałęsy, większość utożsamiających się z prawicą sądzi, że najważniejsze jest ustalenie prawdy (65%). Osoby określające swoje poglądy jako centrowe są podzielone w opiniach: 47% uważa, że nie powinno się niszczyć mitu Lecha Wałęsy, 48% uznaje, że najważniejsze jest poznanie prawdy.

W elektoratach przeciwstawne stanowiska w tej kwestii zajmują z jednej strony wyborcy PiS i Kukiz'15, z drugiej – zwolennicy PO i Nowoczesnej.

Tabela 8

Potencjalne elektoraty	Z którą z poniższych opinii, z jakimi można spotkać się w mediach, zgadza się Pan(i) w większym stopniu?		
	Nie należy niszczyć legendy Lecha Wałęsy	Najważniejsze jest ustalenie prawdy o Lechu Wałęsie	Trudno powiedzieć
	w procentach		
PiS (wraz z SP i PR)	18	76	6
Kukiz'15	30	67	3
PO	72	24	4
Nowoczesna Ryszarda Petru	72	24	4

Opinie w tej kwestii są silnie skorelowane z poglądami dotyczącymi słuszności decyzji IPN o udostępnieniu materiałów mogących świadczyć o współpracy Lecha Wałęsy z SB w pierwszej połowie lat siedemdziesiątych (r Pearsona = 0,51). Osoby stojące na stanowisku, że nie powinno się niszczyć legendy Lecha Wałęsy, w większości są zdania, że IPN źle zrobił udostępniając historykom i dziennikarzom obciążające go dokumenty. Z kolei większość spośród tych, którzy sądzą, że najważniejsze jest ustalenie prawdy, uważa decyzję IPN za słuszną.

Tabela 9

Z którą z poniższych opinii, z jakimi można spotkać się w mediach, zgadza się Pan(i) w większym stopniu?	Czy, Pana(i) zdaniem, IPN dobrze czy źle zrobił udostępniając historykom i dziennikarzom te dokumenty?		
	Dobrze	Źle	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Nie należy niszczyć legendy Lecha Wałęsy	19	72	9
Najważniejsze jest ustalenie prawdy o Lechu Wałęsie	67	24	9
Trudno powiedzieć	26	28	46

Kiedy w 2008 roku, po opublikowaniu książki Sławomira Cenckiewicza i Piotra Gontarczyka, badaliśmy społeczną nośność zarzutów wobec Lecha Wałęsy, niewiele więcej niż co czwarty ankietowany uważał, że był on w przeszłości agentem SB. Obecnie, po odnalezieniu w domu Czesława Kiszczaka dokumentów dotyczących Lecha Wałęsy, zarzuty pod jego adresem wyraźnie zyskały na wiarygodności. Prawie połowa ankietowanych jest dziś przekonana, że Lech Wałęsa był w przeszłości agentem SB. W odczuciu przeważającej części badanych współpraca późniejszej legendy „Solidarności” z SB była jednak wymuszona okolicznościami i powinna być traktowana raczej jako niewiele znaczący epizod w jego życiu niż w pełni świadomy akt i działanie na szkodę znajomych i kolegów. Być może z tego powodu kolejne informacje (bo – w opinii społecznej – ciągle jeszcze nie w pełni zweryfikowane dowody) o współpracy Lecha Wałęsy z SB nie zmieniły oceny jego dokonań i roli, jaką odegrał w historii Polski. W ocenie społecznej Lech Wałęsa pozytywnie zapisał się w historii naszego kraju – przede wszystkim jako przywódca pierwszej „Solidarności”, potem jako współorganizator rozmów Okrągłego Stołu, w mniejszym zaś stopniu jako prezydent Polski. Skala jego zasług niejako unieważnia ewentualne błędy z przeszłości.

Opracowała
Beata ROGUSKA